

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Sententia Excommvnicationis. Titulus XXXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

Tribus modis admittitur peccatum. Nam aut ignorantia, aut infirmitate, aut studio perpetratur: Et grauius quidem infirmitate, quàm ignorantia: sed multò grauius studio, quàm infirmitate peccatur, c. sciendum, dist. 2. eod.

Pœnitentia, est mala præterita plangere, & plangenda iterum non committere, c. pœnitentia, dist. 3. eod.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS.

Titulus XXXIX.

Continuatio.

EXcommunicatis licet capitalis pœna nõ habeatur: tamen non modò grauis, sed & grauißima est ijs, qui de religione non benè sentiunt. Nam ab Ecclesia cõmunisq; hominum societate excludit atq; separat: ideò vna ex censuris ecclesiasticæ esse perhibetur, c. ad mensam, 11. q. 3. c. corripitur, 24. q. 3. & c. quærenti, extr. eod.

Quid est Excommunicatio?

Excommunicatio (secundùm Panorm.) est nihil aliud, quàm censura à Canone, vel iudice Ecclesiastico prolata, & inflictã, priuans legitima cõmunionem Sacramentorum, & quandoq; hominũ. Abb. in rub.

Vnde dicta Excommunicatio?

Dicta est excommunicatio, quasi extra cõmunionem: quia hominum cõmunionem & cõsolationem adimit, Abb. in rub. hoc tit.

Quotuplex Excommunicatio?

Duplex: maior scilicet & minor. Minor est, per quam quis à sacramentorum participatione cõ-

scien.

Scientia vel sententia arcetur. Hæc enim tantū sacramentorū vsū interdicit, sed hominū cōsuetudinē permittit, & solā cōuersatione & cōmunicatione cū excōmunicato cōmittitur. Nā Concilio Carthaginensi sancitum est, vt qui cōmunicauerit, vel orauerit cum excōmunicato, si laicus est excōmunicetur, si clericus deponatur, c. qui cōmunicauerit, 10. q. 3. Maior est, quæ non solū à sacramentorum, verūm etiam fidelium cōmunionē, excludit, & ab omni actū legitimo separat & diuidit. Et hæc anathema etiam dicitur, c. ad mensam, 11. q. 3. & c. Engeltrudam, 3. q. 4. c. cūm non ab homine, & c. intelleximus, extr. de iud. c. penul. ext. eod. Et Abb. in rub. eod. tit. col. 2. & in c. si celebrat, extr. de cler. excōm. ministrant.

Quæ causa Efficiens?

Causæ excōmunicationis remotæ sunt: 1. Christi, qui & approbator & institutor excōmunicationis est, teste Matthæo, cap. 18. 2. Mandatū Dei, quia Christus eam exercendam in Ecclesia mandauit, vt habetur Matth. 18. Si in te peccauerit frater tuus, vade & argue illum. 3. Ecclesia, quia Ecclesia excōmunicationis iurisdictionē à Christo accepit exercendam, & quia sine auctoritate & consensu Ecclesiæ, nemo debet excōmunicari. Et quanquam Christus dicto loco loquatur de priuatis peccatis in priuatos, ideo tamē non sequitur, à Christo hic non esse institutā, vel mandatā excōmunicationem, quæ publicorū criminū tantū dicitur, siūt enim priuata peccata in priuatos publica, quādo deferūtur ad Ecclesiā, quæ priuatim admonitos ad pœnitentiam, & nolentes audire fratres publicè excōmunicat. ha-

bet enim Ecclesia potestatem excommunicandi, quam tamen alijs certis personis committit extendendam, vt omnia cum decoro & ordine fiant. Hinc magis propinqua excommunicationis causa est, Canon & iudex. Vnde & alia excommunicatio dicitur canonica, vel legitima, alia iudicialis. Canonica, qua quis ab ipso Canone, absq; iudicis ministerio, excommunicationis vinculis obstringitur. Et hæc lata sententiæ excommunicationis, & pœna criminis dicitur. Iudicialis est: quæ à iudice ferè semper propter delinquentis contumaciam, quæ vel non veniendo, vel non parendo commissa est, infligitur, Abb. in rub. eod. tit. col. 1. & c. cùm non ab homine, vbi glos. ext. de iud. Et hæc pœna contumaciæ dicitur, Abb. in rub. & c. reprehensibilis, ext. de appel. & c. curæ, 10. q. 3. Iudicem intellige nō tantum ordinariū, verum etiam delegatum, & quemlibet Prælatum, iurisdictionem in subditos habentē. Licet enim hæc iudicialis excommunicatio magis propriè quidem iurisdictionis Episcopalis sit: vnde & mucro Episcopi appellatur, c. ex parte, ext. de verb. sig. & Ab. in c. cū cōtingat, ext. de for. cōp. Possunt tamē alij Prælati omnes, qui iurisdictionē spirituales, de consuetudine vel de iure communi habent, siue muneris præbyterali vel curæ animarū præsent, siue non etiam maiorem excommunicationem imponere, Hostiens. hoc tit. §. nedum aut adducens in argumentū, c. prælectis, dist. 25. c. si in plebibus, dist. 63. c. 2. extr. de off. Archidia. c. reprehensibilis, ext. de appel. c. cū in ecclesijs, de maio. & obed. & c. quanto, ext. de off. ord. & hoc de maiore excommunicatione intelligitur. Minor enim non tantū ab

ab Episcopo, verum etiã quouis inferiore Præla-
to, vel etiã à clerico curã animarum habente infli-
gitur, c. quotidie, dist. 2. de consecrat.

Quod Subiectum?

Non Iudæus vel Paganus, nec superior, sed Chri-
stianus subditus inferior respectu iudicis & Ca-
nonis ab eo lati. Nõ enim Iudæus & Paganus ex-
cõmunicantur, cũ à Christiana religione sint ali-
eni. Nec superior ab inferiore, ob defectũ iurisdic-
tionis: nisi potestati inferioris se subijciat, c. per-
uenit, 11. q. 1. Sed inferior ob delictũ patratũ, vel
ob contumaciã. Quæ aut delicta canonica excom-
municatione puniuntur, & q̄ iudiciali tradit Ho-
stien. in §. quis possit, & §. nedũ, hoc tit. Nõ tamẽ
pro paruis & leuibus causis quis cõmunionem pri-
uatur, c. nullus, 11. q. 3.

Qua Forma ferenda sententiæ excõmunicationis?

Forma excõmunicationis habetur in c. debent,
11. q. 3. Vt scilicet Episcopũ excõmunicationis sen-
tentiã ferentem duodecim sacerdotes circũstent,
candelas ardentes manibus tenentes, quas sub i-
psũ anathematis intorti finem in terrã proie-
ctas pedibus conculcent: deinde epistola continẽs
excõmunicati nomen & excõmunicationis cau-
sam per ecclesias parochas mittatur. Hanc tamen
formã vsitatã non esse tradit Ab. c. cũ contingat,
ex. de for. cõp. nu. 31. sed in ferenda sententiã excom-
municationis generali ter obseruandũ esse ait, 1.
Vt ipsã sententiã trina monitio cũ iustis dierũ in-
teruallis præcedat, c. constitutionem, eo. in 6. 2. Vt
præsentibus personis idoneis cũ causæ cognitio-
ne fiat, c. sacro, vbi glos. & c. contingit, extr. eod.

3. Ut in scriptis excommunicationis causa nominatim adiecta promulgetur, schœdæ exemplū, si petitum fuerit, excommunicato intra mensem exhibeatur, c. 1. eod. in 6. Et deniq; vt excommunicati nomen publicetur, c. curæ sit, 11. q. 3. & hæc traduntur in c. & c. statutum, eod. tit. in 6. Formā inducendę excōmunicationis, Matth. ca. 18. hanc ponit: Primū, vt admoneatur, qui deliquit priuatum. Secūdō, in præsentia vnus aut duorū. Tertio coram Ecclesia, quam si non audierit peccator, subiaceat sententię excommunicationis.

Qui Effectus?

Maioris excommunicationis effectus est: quod ab Ecclesia communiq; hominum societate excludat atq; separet, c. ad mensam, 11. q. 3. Et per eam tanquam membrum à corpore abscissum excommunicatus abijciatur, c. nihil, 10. q. 3. Sathanæq; & angelis eius tradatur, c. omnis Christianus, 11. q. 3. Secūdō, quod is excommunicatus, si in excommunicatione per annum & ultra perseueret, habeatur pro confesso, & conuictō de eo delicto & causa, ob quæ fuit excommunicatus. Hunc enim effectum perseuerantia in excommunicatione inducit. Estq; lapsus anni, loco solius probationis, & deinde sententię, quò ad illud crimen, facitq; perinde, ac si is excommunicatus ore suo esset cōfessus, & lata esset à iudice sententia. Quocirca, si illud crimen, ob quod lata est excommunicatio, ita graue est, vt is delinquens priuari & deponi possit, & debeat, à beneficijs vel sententia declaratoria tantū, vel diffinitiuā, priuandus & deponendus est: si verò illud delictum non est ita graue, vt priuationis vel depositionis pœnam inferat.

ferat, nō erit is deponendus & priuandus, sed pœna arbitraria indicenda, si ordinaria deficiat. ita sentit Menoch. de arbi. iudi. casu 416. lib. 2. cen. 5.

Tertiò, quòd maiori excommunicatione notatus, non possit eligere vel eligi, nullum ecclesiasticum beneficium acquirere, nec quid de beneficiorum suorum prouentibus percipere possit, c. postulastis, extr. de cler. excom. c. pastoralis, extr. de appellat. Minoris autem excommunicationis effectus est, exclusio à sacramentorum participatione, quod ex Gregorio VIII. intelligitur, qui ita ait: Si celebrat minore excommunicatione ligatus, licet grauitèr peccet, nullius tamen notam irregularitatis incurrit: nec eligere prohibetur, vel ea, quæ ratione iurisdictionis sibi competunt exercere. Si tamen sciēter talis electus fuerit, eius electio est irritanda, pro eo, quòd ad susceptionē eorum eligitur, à quorum perceptione, à sanctis patribus est priuatus. peccat autem conferendo Ecclesiastica sacramenta, sed ab eo collata, virtutis non carent effectu. Cùm non videatur à collatione, sed participatione sacramentorum (quæ in sola consistit perceptione) remotus, dummodò non in contemptum Ecclesiasticæ disciplinæ, videlicet contra prohibitionem Superioris, cōmunioni excommunicatorum pertinaciter se ingerit: in quo casu anathemate feriendus, c. si celebrat, extr. de clerico excom. vel deposito ministrante.

Quæ Affinia?

Affinitatem magnam habent cum excommunicatione degradatio, depositio, cessatio à diuinis officijs, irregularitas, bannum imperiale & a-

1062 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
liae ecclesiasticae censuræ, scilicet, interdictum eccle-
siasticum, & suspensio.

• *Quot sunt Censura Ecclesiastica?* •

Sunt tres: excommunicatio, ecclesiasticum in-
terdictum, & suspensio. Vnde animaduersionis
verbum, latius patet: quia complectitur non tan-
tùm depositionem, sed etiam alias pœnas, c. 1. de
homicid. in 6.

*Quod est ecclesiasticum interdictum, qua causa
Efficiens, Materia, Forma &
Effectus?*

Ecclesiasticum interdictum est, censuram eccle-
siastica prohibens administrationem diuinorũ,
c. quod in te, extr. de pœnit. & remis. Causa effi-
ciens est, Canon & iudex. Vnde interdictum dici-
tur, vel iudiciale, vel legitimũ. Iudiciale est, cum
competens iudex locum, vniuersitatem, vel cer-
tos homines à diuinis prohibet, vel interdicti sen-
tentia arcendos pronuntiat. Et habent ius prohi-
bendi Papa, c. tanta, extr. de exceſ. prælat. Legatus
c. nouit. extr. de off. leg. Delegatus, c. quoniam, de
off. ordina. Episcopus cum Capitulo, c. 1. extr. de
his, quæ fiunt à ma. par. cap. Vacante ecclesia Capi-
tulum, c. graue, de off. ord. Legitimum interdictum
dicitur, quod Canonis vel iuris dispositione, in-
ducitur, de quo legitur c. 1. de vsur. in 6. c. quan-
de censib. in 6. c. fin. de pœnis, in 6. & c. vbi pericu-
lum, de elect. in 6.

Materia interdicti, sunt prouincia, regnum,
diœcesis, rus, castrum, ecclesia, sacellum & homi-
nes. Vnde interdicta vel sunt generalia, vel spe-
cialia

cialia vel singularia. Generalia quidem appellantur, cum prouincia, regnum, vel dicecesis, & eorum homines interduntur. Specialia verò cum ciuitas, rus, castrum, vel horum homines. Singularia denique, cum ecclesia, vel sacellum, vel homo nominatim interdictus sit, c. si sententiam, de sentent. excom. in 6. Forma, cum excommunicatione eadem est, c. repræhensibilis, extr. de appellat. Effectus est, amotio, à certis sacramentis, & omnibus diuinis officijs, & sepultura ecclesiastica, c. quod in te, extr. de pœniten.

*Quid suspensio, causa Efficiens,
Subiectum, Forma, &
Effectus?*

Suspensio est, inhabilitas quædam ordinum vel officiorum executionem impediens, Antoninus in suo tractat. de suspens. Causa efficiens est, Canon & iudex. Vnde suspensio dicitur vel Canonis vel iudicis: Hæc per iudicis sententiam: illo ipso iure inducitur, c. reperiuntur, 1. quæst. 1. & c. præter hoc, 32. distinct. Subiectum est, persona tantum clericalis. Cum enim suspensio sit inhabilitas quædam, ad exequendos ordines, & officia Ecclesiastica, laicus, qui tales ordines non habet, suspendi non potest. priuatio enim præsupponit habitum. Formam sententiæ ferendæ suspensionis vide in c. is cui, eodem in 6. & in c. 1. eodem titul. in 6. Effectus, quod suspensus à sui ordinis & officij executione arceatur, quæ si exerceat: ratione huius censuræ non habita contrahat irregularitatem. Alios effectus vide notatos, per Abb. post Innocen.

Xxx. 4 inc

9064 ANALYS. IURIS PONTIFICII
in c. sicut, extr. de cohab. mulier. c. fin. de cle. ex-
com. min. c. miror, 17. q. 4. & c. 2. extr. de transla.

*In quibus sententia Excommunicatiouis, su-
sensionis, & interdicti, conueniunt,
& discrepant?*

Notant Doctores in c. 1. de senten. excom. inter-
dictum, excommunicationem, & suspensionem
in quibusdā æquiparari. Primò: in causa efficien-
te conueniunt. Quia quælibet sententia à compe-
tente iudice proferenda, & à superioribus seruan-
da est, c. cum ab ecclesiarum, extr. de off. ordinar.
Et vel iure, vel per iudicem inducitur. Vnde &
excommunicatio, & interdictum & suspensio, di-
cuntur iuris & iudicis. Secundò cōueniunt in for-
ma. Quia tam sententia excommunicationis, quàm
suspensionis, & interdicti, in scriptis cum expres-
sione iustæ causæ, proferenda: & exemplum hu-
iusmodi scripturæ excommunicato ad eius re-
quisitionem super qua publicum instrumētum,
vel literæ testimoniales, sigillo authentico con-
signatæ confici debent, tradendum intra vnum
mensē, c. 1. eod. tit. in 6. Item quamlibet senten-
tiam præcedere debet monitio, c. reprehensibilis,
extr. de appellat. nec debet superior de ipsis ali-
quid disponere, partibus non vocatis, c. Roma-
na, §. fin. eod. titu. in 6. Tertiò conueniunt in effe-
ctu. Ista enim tria comprehenduntur appellati-
one censuræ ecclesiasticæ, & arcent administra-
tione diuinorum officiorum: aded, vt constitu-
tus in his immiscendo se diuinis, contrahat irre-
gularitatem, à qua non, nisi à Pontifice, absolui
possit, c. eo. in 6. in fin. c. 1. cui eo. in 6. & per Innoc.
& Dd.

& Dd. in c. fin. extr. de excess. prælat. & in c. Abba-
tes, de priuileg. in 6. Nec durante sententia excom-
municatus, suspensus, vel interdictus eligere, eli-
gi, vel testificari potest, c. cum dilectus, ext. de con-
suetud. c. Apostolicæ, extr. de exceptio. & c. veni-
ens, ext. de testib. Et in his omnibus sententia et-
iam iniusta ligat, potestq; ad cautelam relaxari,
c. sententia, 11. q. 3. Indifferenter autem absolutio
fieri debet, præcedente præstiti iurisiurandi reli-
gione, de parendo mandatis Ecclesiæ, c. venerabi-
li, extr. eod. In alijs tamen effectibus differunt.
Quia per interdictum non ita tollitur commu-
nio hominum, sicuti per excommunicationem.
Ideò primò differunt in participatione. Quia cum
suspensio & interdictio participari potest, nisi par-
ticipatio specialiter esset interdicta, non autem cum
excommunicato, c. sacris, extr. de his quæ vi me-
tusq; causa, &c. Secundò, propriè loquendo ho-
mo excommunicatur, vel suspenditur: sed non
interdicitur, nisi impropriè, c. cum dilectus, extr.
de relig. dom. & c. pastoralis, ext. de appellat. Ca-
dit enim interdictum in rem inanimatam, vt in
locum, c. si ciuitas, eod. in 6. Vbi interdicta ciuita-
te, suburbana & continentia ædificia dicuntur
interdicta ecclesia, capella contigua, & contiguū
cœmeterium dicitur interdictum, ita Cardinal.
in c. fin. de cler. excom. & in Clemen. 1. de sentent.
excommu. Loca igitur propriè interdiciuntur, li-
cet in pœnam personarum delinquentium, c. nõ
est, extr. de sponsa. Ideò debet per id potius fieri
districtio in persona, quàm in facultatibus, c. il-
lud, in fine 16. quæst. 6. Tertiò. Quia effectus ex-
communicationis latæ non possunt suspendi, sed

reliquorum possunt, vt in c. adhæc, quoniam, extr. de appellat. Quartò, differunt in casu, c. quia periculosum, eod. titu. in 6. Quintò, differunt in c. præsentì, eod. in 6. Vbi dicitur: Relaxatio ad cautelam non habet locum, in generali interdicto. Sextò, differunt in c. Romana, ad finem eodem tit. in 6. vbi Dd. ex text. notant differentiam inter excommunicationem & interdictum. Quia sententia interdicti, per quam punitur quis pro delicto alterius, & iustè, benè potest fieri contra vniuersitatem, & iustè, vt in c. non est, extr. de spons. vbi legitur, per censuram ecclesiasticam patrem compelli restituere filio vxorem eius, quam iniustè detinet. Secus in sententia excommunicationis contra vniuersitatem, & iustè dicendo: excommunico omnes de vniuersitate, qui fuerunt mandato meo rebelles: ita probatur, ex d. text. secundum Ioan. Andr. Imò si constaret, qd tota vniuersitas, vel collegium deliquisset, excommunicari possent singuli de vniuersitate vel collegio, & locus interdicti, vt voluit Hostiens. in sum. tit. de contum. §. fin. Plures differentias vide in c. statutum, eod. in 6. & c. fin. §. 1. & §. in festiuitatibus, extr. eod.

*Quid est Depositio? Quomodò differat à Degradatione?
Degradatio quotuplex? Quæ causa Efficiens
Subiectum, forma & Effectus?*

Depositio est à dignitatibus & honoribus motio, c. nouimus, extr. de verb. sig. Et differt depositio à degradatione, quæ non est honorum, vel dignitas

gnitatum, sed priuilegiorum & ordinum sacrorum priuatio, ob crimen atrox, contra clericum constitutum, in sacris factum, probatur in c. 2. de pœn. in 6. d. c. nouimus, extr. de verbor. signif. c. eum non ab homine, extr. de iudic. & c. qualiter, extr. de accusat. Degradatio duplex est, scilicet: verbalis & actualis. Verbalis degradatio aliquando est, vt terminus pœnæ: aliquando, vt præambula ad degradationem actualem. Est autem degradatio verbalis, vt terminus pœnæ, quando iudex ipse ecclesiasticus non vult progredi ad actualem degradationem. Sed hac verbali contentus est Bal. in l. iubemus, C. de Episco. & cleric. Et hæc degradatio sumitur pro ipsa depositione, seu priuatione, c. tuæ, extr. de pœn. Forma eius habetur in c. accedens, 50. distinct. nec fit, nisi in casibus lege expressis: nec requirit consensum aliorum Prælatorum, Abb. in c. non potest, extr. de sentent. & re iudic. Degradatio verò verbalis, quæ est præparatoria ad pœnam fit: quando iudex vult procedere ad degradationem actualem, qua quidem actuali facta, relinquit degradatum iudici seculari puniendum. Huius causa efficiens est consensus prælatorum. subiectum, clericus in sacris vel dignitate constitutus, aliàs enim degradari non posset. Obiectum est. crimen atrox, ob cuius patratiōem fit degradatio. Forma habetur in c. accedens, 50. distinct. & c. 2. de pœnitent. in 6. Effectus est, priuatio omnium priuilegiorum & ordinum. Hæc enim degradatio destituit degradatum omni officio & priuilegio
 ele

clericali, eximitq; clericum à iurisdictione, & potestate iudicis ecclesiastici; non autem superior illa verbalis, Panorm. in c. ad audientiam, num. 2. de crim. falsi, c. degradatio, extr. de pœnis, & Bal. in l. officiales, C. de Episc. & cler. & in hac adhibetur consensus prælatorum potissimum si crimen hæresis commissum dicatur, c. quoniam, de hæ. in 6. & in alijs criminibus consensus Episcoporum, d. c. degradatio. Est autem hic annotandum, quòd quando canones statuunt, clericum esse degradandum, & in monasterium detrudendum, intelligunt de verbali degradatione, quæ fit in pœnam, & depositio dicitur, Abb. in c. at si clerici col. 3. extr. de iud. Degradatio realis est, quæ re ipsa fit, ab Episcopo in præsentia Prælatorum in clericum præsentem absq; alia monitione. Sicuti in hæretico, pertinace, negatiuo & relapso fit, c. ad abolendam, & c. excommunicamus, extr. de hæret. Et hæc dicitur quædam executio verbalis degradationis. Nam primò clericus degradatur verbis, deinde facto. A quibus autem fiat hæc degradatio, ex quibus causis Episcopus vel clericus sit degradandus, & ita, quæ sit causa efficiens, subiectum, obiectum forma & effectus huius degradationis? vide latè per Ioan. Bertach. in tract. suo de Episcopo in fol. 7. & Dd. in c. degradatio, §. actualis de pœn. in 6. c. 2. de pœ. in 6. & Albertinum quæst. 14. num. 8. in fine. Et de degradatione à dignitate Doctoratus, militiæ, & clericali, vide latius Bart. in l. 2. §. exercitum, ff. de infamibus Dd. in l. iudices, de dignita. lib. 12. & Abbat. & Felin. in c. cum sit, extr. de simonia.

Quid

*Quid est Cessatio à diuinis? Quotuplex? Quæ causa
Efficiens, Obiectum, Forma, &
Effectus?*

Cessatio est, intermissio diuini officij, ratione iniuriæ ab alio illatæ, vel ex consuetudine vel aliqua legitima causa, de iure facta, vide in c. si canonici, de offic. ordina. in 6. Causa efficiens est, priuilegium, consuetudo, vel ius. Cessant enim clerici à diuinis, si de consuetudine vel alio iure, hoc eis permittatur, d. c. si canonici, & c. 1. de cens. in 6. Obiectum est, offensa vel delictum alicuius, d. c. 1. de cens. Forma ex requisitis colligitur: 1. enim requiritur, quòd qui cessant, habeant de consuetudine, vel alio iure, vt cessare possint. 2. Quòd vocentur absentes ad tractandum de cessatione. 3. Quòd ipso facto tractent. 4. Quòd de cessando diligenter deliberent. 5. Quòd sit manifesta offensa, propter quam cessant. 6. Quòd sit rationabilis. 7. Quòd ante cessationem instrumento publico, vel patentibus literis, authentico sigillo munitis causam cessationis exprimant. 8. Quòd illud instrumentum, vel literas tradant ei, contra quem approbatur cessatio. 9. Quòd præcedat requisitio, pro emendatione offensæ & iniuriæ illatæ, ob quam cessatio inducitur. Effectus est, perceptio fructuum, perinde ac si præstet officium debitum, donec satisfiat pro offensa. Quòd si autem forma in cessatione iam tradita seruata non fuerit, priuatur clerici cessantes à diuinis, fructibus præbendarum suarum, & si ceperint ad restitutionem perceptorum reddituum, & satisfactionem competentem pro iniuria illata

ta illi, in cuius odium cessatio inducta fuit, tenentur, Dd. in d. c. si canonici, & c. quamuis, de officio Ordinarij in 6. Est autem cessatio, quo ad effectum, duplex, generalis scilicet, & specialis. Generalis vim habet interdicti, vt notatur in Clem. 1. eod. tit. Non autem specialis cessatio, illa enim est quid facti, cum nihil aliud sit, quam suspēdere organa ministrorum, ne ibi præstent debitum officium. Sentētia verò interdicti quid iuris est. Vnde subiicitur ille locus interdicto, ita vt in loco interdicto se immiscens diuinis, contrahat irregularitatem, c. is cui, eod. tit. lib. 6.

*Quid est Irregularitas? unde dicta? quotuplex?
qua causa Efficiens? quod Obiectum?
qua Forma, & Effectus?*

Irregularitas est nota quedam seu canonicum impedimentum, ex facto seu defectu proueniens, quo quis tam ad ecclesiasticos ordines promoueri, quam promotus in iisdem ministrare prohibetur, ita definit Guil. Dura. in Spec. tit. de dispēsi. §. iuxta propositionis dicta irregularitas ab In quod est sine, & Regula quasi contra regulam Ecclesiæ, & c. Et dicitur tripliciter, scilicet: Primo, pro defectibus, qui sunt in homine sine peccato: vt quia quis est bigamus, vel maritus viduæ, vel illegitimus & huiusmodi, & c. c. nisi cum pridē, §. personæ, extr. de renunciat. c. non confidat, distinct. 50. & per tot. distinct. 54. Secundo modo dicitur irregularitas personæ, vbi generaliter omnis homo prohibetur ordinari, sine dispensatione Pontificis, vel etiam debitum officium in Ordine iam suscepto præstare, siue patiatur defectum

finē

sine peccato, siue graue peccatum commiserit & qui hi sint notatur tit. de temporib. ord. Tertio dicuntur irregulares omnes illi, qui non possunt remanere, in susceptis Ordinibus: nec ad maiores promoueri, etiam post actam poenitentiam, sine dispensatione Pontificis, & aliorum Prelatorum. & notatur de his etiam, d. tit. de temp. ord. vt tradit Innocentius, in c. nisi cum pridem, ex de renuntiat. Huius irregularitatis causa efficiens est, ius diuinum & ius canonicum, para. ca. 28. & c. hinc etenim, dist. 49. Obiectum est crimine commissum, vel alius defectus. Forma contrahendae irregularitatis certa praescribi nequit, cum non incuratur nisi expressum iure fit, c. is qui, eod. tit. in 6. Qui autem casus in ducendae irregularitatis iure exprimitur? vide apud Alphonsum in suo Thesauro Christ. relig. qui cap. 38. De irregularitate, pro explicatione huius materiae 51. Regulas ponit. Effectus est, quod irregularis ex canonica institutione, ab executione diuini officij repellatur: nec in susceptis Ordinibus ministrare, nec ad maiores ascendere possit, c. si quis Episcopus, 11. q. 3.

Quid Bannum? Vnde dictum? Quae causa Efficiens, Subiectum, Forma & Effectus?

Solent banniti comparari ijs, qui censuram ecclesiasticam patiuntur. Hi apud Hebraeos apud synagogi dicebantur, quasi synagoga exacti, & extorres: vt refert Budaeus, l. 2. ff. de poenis, & dicebantur sacri homines, quasi execrandi, & detestandi. Dicitur autem bannum imperij iudicialis censura, qua violatoribus pacis publicae aqua & igni interdicatur: ita, vt a nemine in-
 clien-

clientelam, fidem, aut amicitiam, recipi, ab om-
 nibus verò impunè tam in persona quàm rebus
 offendi possint, Cuiacius in præfatione commer-
 tarij, De feudis, scribit, bannum fuisse generale
 nomen, quo significabatur edictum, siue citatio:
 Heribannum speciale nomen, nempe citatio ad
 delectum. Nam Vasalli solent citari, vt ad comi-
 tatum equis & armis instructi venirent, utroque
 nomine significari, etiam pœnam, edicto non ob-
 temperantis. Causa efficiens banni est summi
 Principis voluntas, & præceptum, soli enim Cæ-
 sari, vel eo absente regi Romanorum, & Camera
 Imperiali ius banni imperialis competit, facit
 ad hoc tex. in l. 1. §. hi quibus, ff. de leg. 3. Non autè
 alijs inferioribus principibus & statibus Impe-
 rij. Et licet nonnulli status Imperij ius banni quo
 ad suos subditos sibi quoq; vsurpent, tamen talia
 banna vltra eorum territoria non extenduntur,
 & ideò non banna proscriptiones, deportatio-
 nes, & relegationes propriè appellanda sunt, Nel-
 lus in tract. de bannitis, num. 1. 2. part. At ban-
 num Imperij quod à Cæsare, vel suæ maiestatis
 nomine à Camera Imperiali irrogatur vniuersa-
 le est, propter vniuersalem Cæsaris iurisdic-
 tionem, quam in omnes omnium ordinum perso-
 nas, cuiuscunq; dignitatis & excellentiæ ex æquo
 habet: ita q; ab Imperatore bannitus, vbiq; ter-
 rarum in Imperio pro bannito reputetur, & ab
 omnibus tanquam communis omnium hostis
 impunè offendi possit, l. de precatio, ff. ad l. Rho.
 de iact. Subiectum: Non tantùm singulares per-
 sonæ, sed etiam tota vniuersitas, vel communi-
 tas, aut ciuitas ob nimiam contumaciam, in ciui-
 libus,

libus, vel delictum contra pacem publicam commissum cum omnibus rebus suis in bannum Imperiale declarari, & denunciari possunt. Nam & vniuersitas dolum committere, & proinde delinquere potest, l. metum, §. animaduertendum, ff. quod vi aut clam, & l. sed &, ex dolo, §. 1. ff. de dolo. Forma inducendi banni est, vt is, qui delictum turbatae pacis publicae, vel solam contumaciam, non comparendo, vel iudicis praeepto non obtemperando, commisit à iudice Camerae Imperialis per sententiam cum expressione causae declaretur in bannum. Atqui publicata hac sententia declaratoria banni, in publico Camerae consistorio, statim dominus Iudex & Assessores, ex iudicio surgentes in publicum prodeant, vbi prothonotarius iudicij in corona Iudicis & Assessorum atque multa hominum frequentia, ex breuiculo sub dio recitet denunciationem banni. Cuius denunciationis publicatione facta sub dio prothonotarius schedulam denunciationis disrumpat, & in terram abijciat: mox edicta Camerae banni in loco denunciationis, nec non domicilij publicè ad valuas ecclesiarum, vel domus senatoriae affigantur: ad hoc, vt omnibus bannum innotescat, & banniti persona, tanquam communis omnium hostis, euitari & offendi queat. Effectus est: 1. Quòd, quemadmodum excommunicati membra Ecclesiae esse desinunt, c. decernimus, eod. tit. ita banniti membra Imperij non sunt: sed à fide & tuitione sacri Imperij excluduntur. 2. Sicuti, cum excommunicatis nulla debet esse conuersatio, nullum hospitalitatis & benevolentiae officium, c. per discursum, 11.

quæst. 3. Ita etiam banni, omnia humanitatis iura, officiorum vicissitudines, & commercia amittunt, suntque extra protectionem, clientelam, & fidem Imperij, & pro hostibus transfugis & rebellibus habetur: quos nemo vrbe, domo, hospitio, mensaue recipere potest, quibus tellus pontusque negatur facit, l. 2. ff. de fur. 3. Cum extra protectionem sacri Imperij banniti sint, in discrimine vitæ & fortunarum suarum constituuntur: ita, vt & in persona, & in rebus impune offendi & molestari possint. 4. Quod denuntiati & declarati in bannum Imperij, ciues Romani esse desinant, impiorumque & sceleratorum numero habeantur: quibus ius non redditur, neque honos ullus communicatur: quorum nec obligationes, contractus, pacta, iuramenta, vel actiones ipso iure subsistunt: æquiparantur enim deportatis, quibus actus iuris ciuilibus interdicti sunt, cum eo iure pro mortuis habeantur, vt tradit Zasius in Tractat. de Iudæ. quæst. 3. & in apologia contra Eckium, & Nellus in Tractat. de bannitis: & colligitur ex ipsis constitutionibus Diuorum Imp. Maximiliani I. Caroli V. & Ordin. Camera Imperialis. Denique, sicut excommunicatus, expiato crimine, Ecclesiæ restituitur, c. canonica, 11. quæst. 3. ita quoque bannitus Cæsari, Imperio, & parti læsæ reconciliatus omnia iura amissa recuperat, Tirac. de retractat. §. 1. glo. 9. num. 271. & facit l. 1. & l. fin. C. de sentent. pafis.

Quæ Adiacentia?

Infamia, priuatio prouentuum beneficij, de-
nun-

LIBER QUINTVS. 1046

nunciatio, & iurisdictio. nam sine his iudicialis excommunicatio fieri non potest, c. conquesti, c. cum non, & c. à nobis, extr. eod.

Qua Pugnania?

Absolutio, Dispensatio, & Indulgentia, & c.

Quid Absolutio? Quae causa Efficiens,

Obiectum, Forma &

Effectus?

Vnus modus, quo tollitur excommunicatio, est absolutio: quæ nihil aliud est, quàm censuræ ecclesiasticæ per eos, qui absoluendi ius habent facta relaxatio. habent autem ius absoluendi maiori excommunicatione canonica excommunicatum, Episcopus, vel Superior, exceptis certis casibus: quibus Pontifex facultatem absoluendi sibi reseruauit, vt in c. non dubium, c. porrò, c. de cæterò, c. ea noscitur, c. tua nos, extr. eod. c. si quis suadente, 17. quæst. 4. c. conquesti, extr. eod. Clem. 1. de pœnit. Clem. grauis, eod. tit. Et alia, quæ sparsim, per iuris Pontificij libros inueniri licet. causa igitur efficiens absolutionis est præceptum diuinum & voluntas Prælati, qui censuræ ecclesiasticæ indicendæ ius habet. Sententia enim ab homine prolata, ab eodem etiam auferri potest, à quo fuerit prolata, Hostiens. in Sum. verfic. si verò sit lata, eodem. Obiectum est, censura ecclesiastica, à qua liberatio fieri debet. Forma absolutionis est, si maior excommunicatio siue à lege siue ab homine inflicta sit: vt cum delictum per confessionem vel legi-

Yyy 2

timas

timas probationes fit manifestum, excommuni-
 catus antequam absoluator, iuramento promit-
 tat, se ecclesiasticis mandatis pariturum, & de om-
 ni damno illato, omniq; offensa plenè satisfactu-
 rum: vel vbi tunc de damni summa non consta-
 ret, vel vbi soluendo non esset, quòd satisfacere
 velit, saltem cautionem cum iuramento præstet,
 Hostiens. §. secundum, eod. tit. & c. ex parte, vbi
 glos. vers. contumacia, extr. de verb. significat.
 Quibus peractis, ille, qui absoluendi ius habet,
 vel cui ex delegatione commissum est, excommu-
 nicatum coram se prostratum, seruata forma ab-
 soluet. Quam formam & solennitatem reconci-
 liationis excommunicatorum, vide in c. cum a-
 liquis, 11. quæst. 3. & notat Hostiens. in d. §. secun-
 dum. Si verò excommunicatio fuerit minor, et-
 iam sacerdos, cognita excommunicationis causa,
 nullis alijs solennibus obseruatis, absoluerè po-
 test, Hostiens. in §. qualiter absolutio eod. titu.
 Fit quandoq; absolutio ad cautelam iuxta Inno-
 centianarum constitutionum tenorem, c. solet,
 & c. venerabilibus, eod. in 6. Cùm quis scilicet sen-
 tentiam excommunicationis asserit esse nullam,
 vel iudicem esse incompetentem, vel excom-
 municatum, vel intrusum, aut à iurisdictione
 suspensum, alijsq; modis, c. 2. eod. in 6. & gloss.
 in c. præsentè, eodem in 6. Effectus absolu-
 tionis à minore excommunicatione est, resti-
 tutio, ecclesiasticorum sacramentorum, à quo-
 rum participatione, excommunicatus fuerat, pri-
 uatus. Effectus absolutionis à maiore excommu-
 nicatione est, restitutio communionis, aliarum-
 que rerum, à quibus, per excommunicationis
 ma-

maioris sententiam, excludebatur. Effectus absolutio-
 nis ad cautelam est, quod ita absolutus,
 licet pendente probationis articulo, extra iudi-
 cium in officijs, postulationibus, electionibus, a-
 lijsq; legitimis & canonicis actibus, admittatur:
 tamen in cæteris, quæ actor in iudicijs attemptau-
 rit, euitetur, c. 2. de sentent. excom. suspens. & in-
 terdicti in 6.

*Quid est dispensatio? Unde originem traxit? Quæ
 eius species? Quæ causa Efficiens, Ma-
 teria, Forma & Effectus?*

Dispensatio est, rigoris mitigatio, vel pœnæ
 inducendæ moderatio per eum, qui ius dispensan-
 di habet, suadente vtilitate publica, vel alia ratio-
 nabili æquitate facta, Bal. in addit. ad Specul. tit.
 de dispensat. Et colligitur ex c. requisitis, §. nisi
 rigor, 1. quæst. 7. & c. seq. Dispensatio originem
 traxit ex iure diuino, vt multis ex veteri Testa-
 mento adductis exemplis, docet Speculat. §. ori-
 ginem, titu. de dispen. lib. 1. par. 1. Est autem du-
 plex, iudicialis & extraiudicialis. Iudicialis est,
 cum agitur in forma iudicij, & quis de aliquo cri-
 mine conuictus, in quo secundum formam iuris
 dispensari possit, à pœna, per sententiam libera-
 tur. Extraiudicialis dicitur: quæ extra iurisdic-
 tionem contentiosam, vel dissimulando, vel mo-
 nendo, vel remittendo, vel tolerando fit: nec sen-
 tentiæ prolationem exigit, c. vbi ista, 74. dist. c. si
 homo, 27. quæst. 1. c. ad reprimendam, extr. de off.
 ord. c. cum iam dudum, extr. de præbend. Causa
 efficiens, autoritas summi vel inferioris præla-
 ti.

timas probationes sit manifestum, excommuni-
 catus antequam absoluitur, iuramento promit-
 tat, se ecclesiasticis mandatis pariturum, & de om-
 ni damno illato, omniq; offensa plenè satisfactu-
 rum: vel vbi tunc de damni summa non consta-
 ret, vel vbi soluendo non esset, quòd satisfacere
 velit, saltem cautionem cum iuramento præstet,
 Hostiens. §. secundum, eod. tit. & c. ex parte, vbi
 glos. vers. contumacia, extr. de verb. significat.
 Quibus peractis, ille, qui absoluendi ius habet,
 vel cui ex delegatione commissum est, excommu-
 nicatum coram se prostratum, seruata forma ab-
 soluet. Quam formam & solennitatem reconci-
 liationis excommunicatorum, vide in c. cum a-
 liquis, 11. quæst. 3. & notat Hostiens. in d. §. secun-
 dum. Si verò excommunicatio fuerit minor, et-
 iam sacerdos, cognita excommunicationis causa,
 nullis alijs solennibus obseruatis, absolueri po-
 test, Hostiens. in §. qualiter absolutio eod. titu.
 Fit quandoq; absolutio ad cautelam iuxta Inno-
 centianarum constitutionum tenorem, c. solet,
 & c. venerabilibus, eod. in 6. Cùm quis scilicet sen-
 tentiam excommunicationis asserit esse nullam,
 vel iudicem esse incompetentem, vel excom-
 municatum, vel intrusum, aut à iurisdictione
 suspensum, alijsq; modis, c. 2. eod. in 6. & gloss.
 in c. præsentè, eodem in 6. Effectus absolu-
 tionis à minore excommunicatione est, resti-
 tutio, ecclesiasticorum sacramentorum, à quo-
 rum participatione, excommunicatus fuerat, pri-
 uatus. Effectus absolutionis à maiore excommu-
 nicatione est, restitutio communionis, aliarum-
 que rerum, à quibus, per excommunicationis
 ma-

maioris sententiam, excludebatur. Effectus absolute-
 solutionis ad cautelam est, quòd ita absolutus,
 licet pendente probationis articulo, extra iudi-
 cium in officijs, postulationibus, electionibus, alijsq;
 legitimis & canonicis actibus, admittatur:
 tamen in cæteris, quæ actor in iudicijs attemptauerit,
 euitetur, c. 2. de sentent. excom. suspens. & interditi in 6.

*Quid est dispensatio? Unde originem traxit? Quæ
 eius species? Quæ causa Efficiens, Materia,
 Forma & Effectus?*

Dispensatio est, rigoris mitigatio, vel pœnæ
 inducendæ moderatio per eum, qui ius dispensandi
 habet, suadente vtilitate publica, vel alia rationabili
 æquitate facta, Bal. in addit. ad Specul. tit. de dispensat.
 Et colligitur ex c. requisitis, §. nisi rigor, 1. quæst. 7. & c. seq. Dispensatio originem
 traxit ex iure diuino, vt multis ex veteri Testamento
 adductis exemplis, docet Speculat. §. originem, titu. de dispen.
 lib. 1. par. 1. Est autem duplex, iudicialis & extraiudicialis.
 Iudicialis est, cùm agitur in forma iudicij, & quis de aliquo
 crimine conuictus, in quo secundum formam iuris dispensari
 possit, à pœna, per sententiam liberatur. Extraiudicialis
 dicitur: quæ extra iurisdictionem contentiosam, vel
 dissimulando, vel monendo, vel remittendo, vel tolerando fit:
 nec sententiæ prolationem exigit, c. vbi ista, 74. dist. c. si
 homo, 27. quæst. 1. c. ad reprimendam, extr. de off. ord. c. cùm
 iam dudum, extr. de præbend. Causa efficiens, autoritas
 summi vel inferioris prælati.

ti. dispensat enim summus Pontifex, c. domino sancto 50. dist. Legatus Apostolicæ sedis in provincia sibi decreta, c. quod translationem, ext. de officio Legat. Episcopus in sua diœcesi, c. significasti, ext. de offic. archi. Quatuor principales Patriarchæ, c. mos antiquus, dist. 55. & c. antiqua ext. de priui. Abbates etiam cum monachis de varijs rebus dispensant, c. non mediocriter, distinct. 5. de consecrat. Materia dispensationis, sunt variaz res. De quibus autem rebus Episcopi alijsque Prælati dispensare possint? Vide Panormit. & Ioannem Andr. in c. dilectus, extr. de tempo. Ordinan. & Alphons. cap. 17. De dispensat. Episcop. in suo Specul. An autem summus Pontifex in omni casu dispensare possit? Et sunt qui affirmant: ita vt etiam contra Apostolum, & de iure supra ius dispensare ipsum posse tradant, cum legibus non adstringatur, & teneat locum Diui Petri, sitque Vicarius Christi, par autem in parem non habeat imperium, c. innotuit, ext. de elect. Et hoc videtur asserere c. post translationem, extr. de renunciat. Sed hoc impium est dicere, synceriorique religioni & omni iuri aduersatur. Papa enim, his casibus, quibus per dispensationem peccatum inducitur dispensare canonibus prohibetur. Quare contra Euangelium Papa non dispensat, c. sunt quidam, 26. distinct. & c. sicut distinct. 14. Nec contra decem præcepta decalogi, d. c. sicut. Nec contra salutiferas Apostolorum traditiones, & articulos fidei, c. 1. distinct. 40. & c. aliorum, 9. quæst. 3. & c. super eo extr. de bigamis. Et sic nec contra ius diuinum vel ius naturale, quod immutabile est, & dicitur in canoni-
bus,

bus, id, quod in lege vel Euangelio continetur, c. humanum, distinct. 1. & c. fin. distinct. 9. Ob id nec in gradibus consanguinitatis lege diuina prohibitis, c. literas, extr. de restitut. spoliat. & c. Pictatium, 30. quæst. 3. In alijs gradibus dispensare potest, c. fin. extr. de transact. & c. quia circa, extr. de consang. & affin. Et denique in omnibus his, quæ de sui natura mala sunt, & commissa peccata inducunt: putà, vt quis sine peccato adulterium, furtum, & quid simile committere possit, dispensare prohibetur, c. etsi Christus, §. quædam extr. de iureiur. Plures casus, quibus Pontifex dispensandi facultatem non habet, vide apud Speculator. §. nunc autem, titu. de dispens. lib. 1. Forma dispensationis est, vt Prælatus, qui ius dispensandi habet, diligenter perpensis omnib. circumstantijs, & sic cum causæ certæ cognitione, dispenset de rigore iuris in casibus iure permissis, iusta causa ex tempore, persona, pietate, necessitate, utilitate, vel euentu rei desumpta æquitatem inducit, qua Prælatus ad mitigandum iuris rigorem moueri debet, c. & si illa, 1. quæst. 7. c. cum nostris, extr. de concessio. præbend. c. ficut, distinct. 14. c. scias, 7. quæst. 1. & c. requisitis, extr. de præbend. Rigor est stricti iuris seueritas. Æquitas est flexio rigoris ad humaniorem partem. Ius est constitutio rationabilis, Bald. tit. de dispensationibus, in addit. ad Speculato. Forma autem dispensationis per sententiam in iudicio concessæ, habetur in c. fraternitatis, distinct. 34. c. alligant, 16. quæst. vlt. c. non satis, distinct. 86. c. ex diligenti, extr. de simo. & c. sicut, extr. de elect. Effectus sunt,

1. Ut super crimine publico, super quo publicè dispensatum est, non possit quis vlteriùs accusari, c. ex tua, extr. de filijs presby. & c. de his, extr. de accusat. Secus, si in occulto dispensatum fuerit, c. admonere, 33. q. 2. 2. Abolitio infamiæ, infamia enim, secundùm Canones, tripliciter aboletur. 1. per in integrum restitutionem. 2. per dispensationem; quando scilicet is, qui ius dispensandi habet, pœnam crimini debitam remittit. 3. per pœnitentiam, vide de hoc, c. in summa, dist. 50. Tertius effectus est: vt ea obtenta, ecclesiastica sacramenta & beneficia dignè & licitè recipi, retineri & exequi possint. Quæ omnia aliàs in mortali peccato constituto, qui quantũ ad se suspensus videtur, prohibentur, c. multi, dist. 40. c. secuti, 2. q. 7. & c. diuersis, extr. de cler. coniuga.

*Quid Indulgentiæ causa Efficiens? Obiectum,
Forma & Effectus?*

Indulgentia est, remissio pœnæ temporalis, quæ pro peccatis debetur, ab eo, qui potestatem indulgendi habet, cõcessa. Causa efficiens est, Deus ipse: merito enim passionis Christi, omnis pœna, quæ debetur pro peccato in Baptismo remittitur, c. paruulo, dist. 3. de consecrat. & iuxta illud Apostoli: Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis, & renouationis Spiritus sancti, quæ effudit in nobis abundè. Et ad Titum, cap. 4. Qui autem possint concedere indulgentias? vide Alphonsum in suo specul. cap. 28. de indulgentijs. Obiectũ est, peccatum, quod per indulgentiarum concessionem remittitur. Forma, ex requisitis colligitur: quorum duo ex parte dantis, scilicet: potestas indulgen-

dulgentias cōcedendi, & causa rationabilis & honesta: duo ex parte recipientis vt debita deuotio & contritio desiderantur, Alex. de Alef. in 4. sent. dist. 20. Effectus est, relaxatio pœnæ pro peccatis debitæ, quæ merito passionis Christi, ad augmentum gratiæ, & adeptionem æternæ fœlicitatis, nititur, Card. in Clem. 1. de priuile. & Felin. in suo sermone de indulg. plena.

AXIOMATA ET SENTENTIAE.

Nunquam quis incurrit irregularitatem, nisi in casibus iure expressis, c. is qui, eod. in 6.

Dispensationes, cum sint contra ius commune, restringende sunt, arg. c. pœnæ, dist. 1.

Qui dignus est minore honore, non ob id dignus est maiore, c. scriptum est, extr. de elect.

Restitutus per indulgentiam Principis ad dignitatē, nō est per hoc restitutus ad bona: nisi generaliter restitutus sit ad ordines, & honores, & cetera bona, c. si quē, 2. q. 3.

In beneficijs ampla interpretatio est facienda, c. cum dilectus, ext. de donat. & c. quia circa, extr. de priuileg.

Excommunicatus, vel suspensus, absolui non debet, nisi prius iuramento praestito, c. quod in dubijs, extr. eod.

Prelatus excommunicare non debet subditum, nisi cōpetenti monitione praemissa, & ex causa manifesta & rationabili, & contrafacienti imponitur pœna iuxta c. sacro approbante, extr. eod.

Semel excommunicatus debet vitari semper, vt excommunicatus, nisi legitimè probet, se fuisse absolutum, c. sicut nobis, ext. eod.

Excommunicatus est, qui in clericum etiam volentem manus iniecerit violentas: etiam si hoc faciat in vindictam precedentis iniuria, c. contingit, ext. eod.

Excommunicatur & qui mandat, & qui dolose permittit clericum percuti, ex quo poterat prohibere, & non prohibuit, c. quanta, ext. eod.

Excommunicatio simpliciter lata, intelligitur de maiori, c. si quem, extr. eod.

Excommunicatus, vel suspensus, absolui non debet: nisi prius iuramento praestito, si tamen sine scandalo iuramentum praestari non possit, poterit fieri absolutio per manuale promissionem, c. super, ext. eod.

Non leuem culpam committit iudex infligendo poenam in fonti, nisi forsitan errauerit ex probabili causa, c. sacro approbante, extr. eod.

Clericus si scienter & sponte participat excommunicato in diuinis officijs, excommunicatus est maiori, & tantum per Pontificem absoluendus, c. significauit, extr. eodem.

Excommunicatio requirit iurisdictionem, ideo generalis excommunicatio non ligat, nisi subditos proferentis, c. à nobis, extr. eod.

Qui clericum, dimisso clericali habitu propulsando iniuriam illatam occidit, impunis est, c. perpendimus, ext. eo.

Vim vi repellere licet, modò vindicta caueatur, d. c. perpendimus.

Clericus vt laicus incedens, tertio monitus, non respiciens, perdit priuilegium clericale, c. in audientia, & c. contingit, ext. eod.

Ligatus pluribus excommunicationibus, licet ex eodē facto

facto obtinens absolutionem, expressa vna causa, vel vna excommunicatione, non habetur pro absoluto, quò ad aliã c. cum pro causa, ext. eod.

Communicans excommunicato incurrit minorem excommunicationem, c. quod in dubijs ext. eod.

Excommunicatio non tollit obligationem obsequij familiaris, c. inter alia, ext. eo.

Cum Pontifex absolutionem excommunicati delegat, mandat recipi cautionem de parendo mandatis Ecclesie, c. ad hæc, ext. eod.

Ante absolutionem communicandum non est excommunicato: licet iurauerit parere mandatis Ecclesie, vel composuerit cum offenso, c. cum desideres, ext. eod.

Infamato de excommunicatione communicandum non est, nisi se purget, vel ad cautelam absolatur, d. c. cū desideres.

Sententia interdicti proferri debet in scriptis causa interdicti addita, eiusque exemplum sententiam passus si fuerit petitum, edi debet, c. 1 eod. in 6.

Si quis dicat, se iniuste excommunicatum, prius est absoluendus antequã sint admittenda probationes, super iniustitia excommunicationis: nisi excommunicator, vel is, ad cuius petitionem excommunicationis sententia lata fuerit, velit probare eam fuisse pro offensa notoria latam. Eo enim casu non debet absolui, nisi prius satisfaciat, c. solet, eod. in 6.

Si pars dicat post appellationem, vel aliã, nulliter fuisse excommunicationem factam, sunt super hoc partium admittenda probationes, vt appareat, an quis indigeat absolutione, nec ne? c. venerabilibus, eod. in 6.

Neces-

Necessitas & simplicitas excusat à communionem cum hereticis, ad euitandam excommunicationem, c. si verè, extr. eod.

Communicans excommunicato in contemptum, incidit maiorem excommunicationem, c. fin. extr. de cler. excom. minist.

Participatio criminosa cum excommunicatis implicat excommunicantem eadem excommunicatione, c. in priuatis, 2. q. 1. Quòd si non fuerit criminosa ligat participantem minori excommunicatione, à qua ab ordinario absolus poterit, c. quoniam, 11. q. 3.

Defectu, qui obuenit mihi ex te, non potes vti contra me, ad tuum commodum, c. significauit, extr. eod.

Excommunicationis sententiam precedere debere monitio ferriq; debet in scriptis, & legitimam causam obtinere, qua etiam si falsa sit, ligat tamen ea notatum, c. 1. eod. in 6.

Cui causa committitur, omnia, qua causam contingunt, censentur permissa, c. 1. & c. praterà, extr. de offic. deleg. & c. cum voluntate, §. fin. extr. eod.

Qui seipsum irato animo verberat, & grauibus flagris afficit, incidit in excommunicationem, c. contingit, extr. eo. & c. si non licet, 23. q. 5.

Sententia quamuis iusta, non tenet, ommissa citatione et ordine iudiciario, c. ecclesia, extr. de constitut.

Pro paruis & leuibus causis nullus communionem priuatur, c. nullus, 11. q. 3.

Licet potius causa facti, quàm ipsum factum, consideratur: neq; tamen in facto, neq; in modo debet esse peccatum, c. Pisanus, ext. de restit. spoliat. & c. occidit. 23. q. fin.

LIBER QUINTVS. 1085

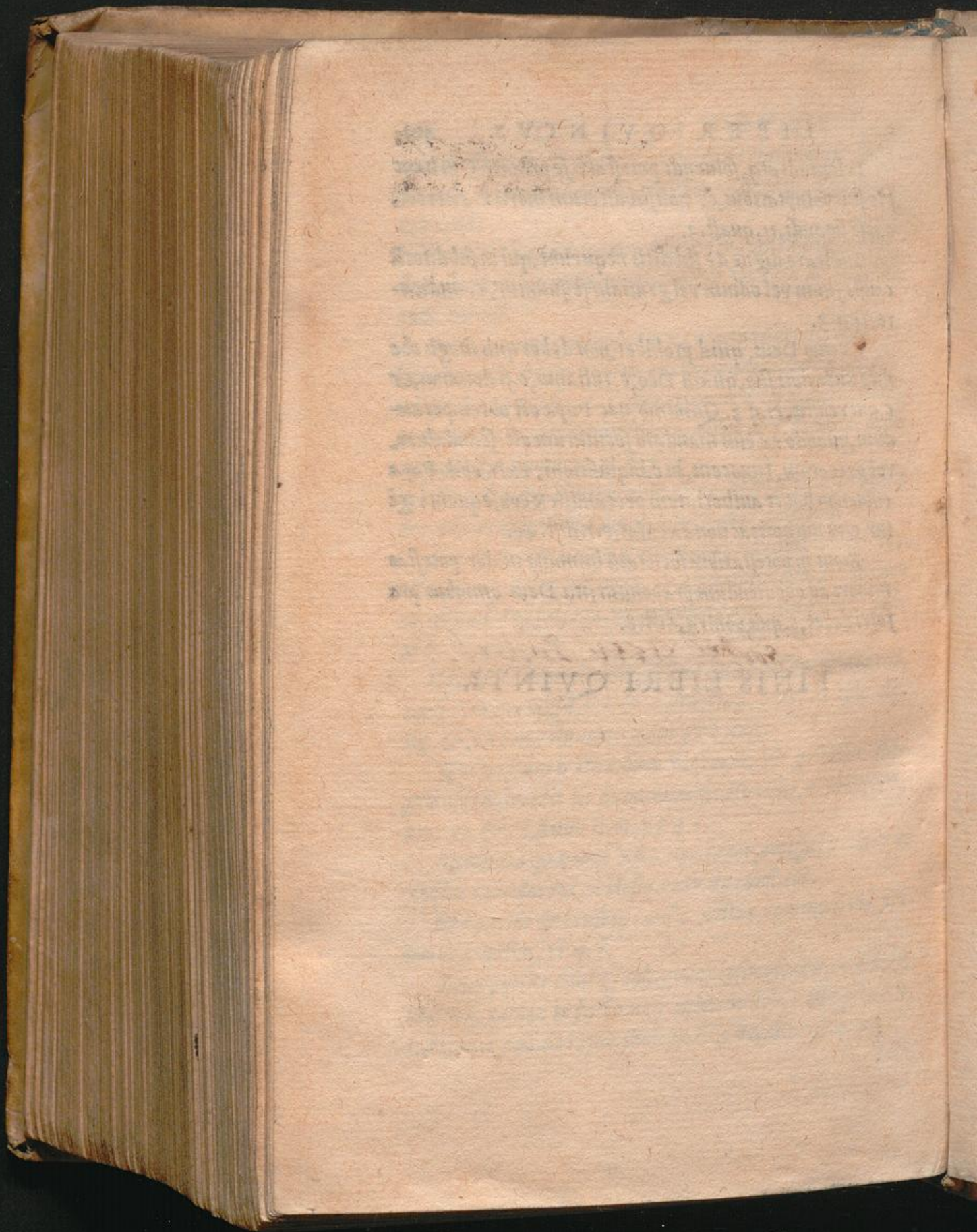
Is ligandi atq; soluendi potestate se priuat. Qui hanc pro suis voluptatibus, & non subditorum moribus exercet, c. ipse ligandi, 11. quaest. 3.

Iudicare dignè de subditis nequeunt, qui in subditorum causis suum vel odium vel gratiam sequuntur, c. iudicare, 11. q. 3.

Ex quo Deus, quid prohibet, non debet quis magis obedire Superiori suo, quàm Deo, c. Iulianus, c. si dominus, & c. qui resistit, 11. q. 3. Quinimò, nec Papa est obtemperandum, quando ex eius mandato secuturum est scandalum, vel peccatum, Innocent. in c. inquisitioni, extr eod. Papa enim non habet auctoritatem peccandi: ex consequenti igitur, eius auctoritas non excusat, c. 1. dist. 40.

Sicut in potestatibus societatis humana maior potestas minori ad obediendum praepositur: ita Deus omnibus praeferi debet, c. qua contra, dist. 8.

scripsit J. W. Paderb.
FINIS LIBRI QUINTI.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and is difficult to decipher due to fading and the age of the paper.

THESE
SOME
SOME